

Statsrådets skrivelse till Riksdagen med anledning av förslaget till konvention om inbördes rättshjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater (rättshjälpskonventionen)

I enlighet med 54 b § riksdagsordningen översänds till Riksdagen en promemoria om ett förslag av presidiet för Europeiska unionen, baserat på artikel K.3 i fördraget om

Europeiska unionen, till konvention om inbördes rättshjälp i brottmål mellan Europeiska unionen medlemsstater.

Helsingfors den 14 november 1996

Justitieminister *Kari Häkämies*

Lagstiftningsdirektör Jan Törnqvist

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA

**FÖRSLAG TILL KONVENTION OM INBÖRDES RÄTTSHJÄLP I BROTTMÅL
MELLAN EUROPEISKA UNIONENS MEDLEMSSTATER****1. Allmänt**

Presidiet för Europeiska unionen har på grundval av artikel K.3 i Fördraget om Europeiska unionen framlagt ett förslag till konvention om inbördes rättshjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater. Behandlingen av förslaget har den 26 april 1996 inletts i en ad hoc-grupp för inbördes rättshjälp i brottmål (*Working Party on Mutual Assistance in Criminal Matters*), som underlyder Rådet (rättsliga och inrikes frågor).

2. Konventionens bakgrund och huvudsakliga innehåll

Ad hoc-gruppen för inbördes rättshjälp i brottmål (*Working Party on Mutual Assistance in Criminal Matters*) tillsattes under Spaniens ordförandeskapsperiod den 12 juli 1995. Ad hoc-gruppen beslöt att först sända en förfrågan till medlemsstaterna för att kartlägga de delområden inom rättshjälpen som det anses vara viktigt att utveckla (prioriteringsområden).

Utgående från svaren gjorde presidiet ett sammandrag rörande de viktigaste prioriteringsområdena. Uppgiften att undersöka dem gav rådet till ad hoc-gruppen i slutet av förra året under Italiens ordförandeskapsperiod. Gruppens mandat förlängdes vid Rådets (rättsliga och inrikes frågor) möte 4.—5.6.1996.

Konventionsförslaget innehåller bestämmelser om de prioriteringar som nämns i ad hoc-gruppens mandat. Följande beskrivning baserar sig på konventionsförslaget i dokument 6924/96 JUSTPEN 57.

Konventionen syftar till att förenkla reglerna om rättshjälp mellan medlemsstaterna och komplettera gällande konventioner om inbördes rättshjälp i brottmål, särskilt den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål från 1959.

Enligt förslaget förbinder sig medlemsstaterna att lämna varandra rättshjälp med iakttagande av det förfarande som den ansökande medlemsstaten önskar, om inte det begärda förfarandet strider mot grundprinciperna i den anmodade medlemsstatens lagstiftning (artikel 2).

I förslaget ingår en bestämmelse om temporärt överförande av personer som är frihetsberövade till en annan medlemsstat för att höras (artikel 3). Temporärt överförande är även möjligt med stöd av artikel 11 i konventionen från 1959, men i vissa medlemsstater har det uppstått praktiska problem vid tillämpningen av bestämmelsen, bl.a. därför, att den stat i vilken en person blivit föremål för frihetsberövande inte kan begära överförande, utan temporärt överförande är möjligt endast på framställning av den stat dit överföringen är tänkt att ske. Å andra sidan har många stater som ratificerat konventionen från 1959, däribland Finland, gjort ett förbehåll gällande artikel 11. Därför har det ansetts vara nödvändigt att revidera reglerna angående temporärt överförande. Utgångspunkten i förslaget är att en för brott misstänkt person, som berövats sin frihet, temporärt och utan att han gett sitt samtycke därtill skall kunna överföras till en annan medlemsstat för att höras i en förundersökning. Det kan nämnas att personens samtycke inte heller krävs i artikel 11 i konventionen från 1959, även om avsaknad av samtycke har nämnts som en av prövning beroende grund för vägran att gå med på temporär överföring.

I förslaget ingår vidare en bestämmelse om direkta kontakter mellan de judiciella myndigheterna (artikel 4). Enligt artikelförslaget kan de judiciella myndigheter som sänder eller tar emot en framställning om rättshjälp stå i kontakt med varandra antingen direkt eller genom Interpol. Begäran om rättshjälp kunde i särskilda fall även sändas till de centrala myndigheterna. Den senaste

lydelsen i artikel 4 möjliggör dessutom kontakter mellan de centrala myndigheterna och de lokala judiciella myndigheterna.

I förslaget ingår vidare en bestämmelse om att en handling per post kan sändas för kännedom till en mottagare i en annan medlemsstat. Det är frivilligt att iakttä en kallelse som sänts per post, vilket mottagaren bör informeras om i kallelsen (artikel 5). Bestämmelsen motsvarar i huvudsak artikel 52 i Schengenväxtalet.

I förslaget ingår även en bestämmelse enligt vilken en medlemsstat på framställning av en annan medlemsstat skall förhöra en person via en videolink (artikel 6). Förhöret skall enligt förslaget anställas på en plats som den anmodade medlemsstaten bestämmer och så, att denna stats myndigheter är representerade. Enligt förslaget skall dock förhör via videolink anställas av myndigheterna i den ansökande medlemsstaten. Den ansökande staten svarar för kostnaderna för förhör via videolink, om inte de medlemsstater som framställningen gäller beslutar annat.

I förslaget finns ytterligare en bestämmelse som gör det möjligt att på framställning av en annan medlemsstat förhöra en person på den ansökande medlemsstatens konsulat på den anmodade medlemsstatens territorium (artikel 7). Iakttagandet av en sådan framställning baserar sig på frivillighet. Enligt förslaget anställs förhöret av myndigheterna i den ansökande staten.

Vid ad hoc-gruppens möte 20.—21.5.1996 diskuterades frågan om huruvida det, utöver de bestämmelser som nämnts ovan, i förslaget skall intas bestämmelser om samarbete mellan medlemsstaterna när teleavlyssning och andra moderna undersökningsmetoder används. Särskilt Tyskland har ansett det vara viktigt att dessa frågor blir utredda. Även i den ad hoc-grupp som behandlar polissamarbete har det ansetts vara nödvändigt att samarbete anordnas mellan ad hoc-gruppen för rättshjälp och ad hoc-gruppen för polissamarbete, eftersom det särskilt vad gäller teleavlyssning har framkommit behov av en judiciell reglering mellan medlemsstaterna. Beslut om att utsträcka arbetsgruppens arbete till att omfatta dessa judiciella pro-

blem, som förekommer i det gränsöverskridande polissamarbetet, torde fattas under Irlands ordförandeskapsperiod.

3. Inverkan på lagstiftningen i Finland

I lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994) stadgas om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Enligt lagen lämnar myndigheterna i Finland till myndigheterna i främmande stat med anledning av att rättshjälpsbegäran framställt rättshjälp av betydande omfattning i anslutning till enskilda straffrättsliga ärenden, utan att ömsesidighet nödvändigtvis är ett villkor för lämnandet av rättshjälp. Lagen är smidig och möjliggör rättshjälp även med iakttagande av de procedurregler som tillämpas i den ansökande staten.

Vår nuvarande lagstiftning möjliggör inte ett temporärt överförande av personer som berövats friheten till en annan stat för förhör. En lag som möjliggör överförande utan samtycke måste stiftas i grundlagsordning, eftersom finska medborgare enligt 7 § regeeringsformen inte mot sin vilja får överföras eller förflyttas till ett annat land. Innehållet i det förslag till artikel som gäller temporär överlåtelse är dock fortfarande långt ifrån fastslaget. Innehållet i de övriga bestämmelserna i förslaget till konvention kommer sannolikt också att ändras avsevärt. I vilken utsträckning konventionen kommer att kräva ändringar i vår nuvarande interna lagstiftning kommer således att klarna först när beredningen har framskridit längre.

4. Statsrådets ståndpunkt

Det är förenligt med Finlands intressen att det internationella rättshjälpsförfarandet förenklas. Finlands mål är att få till stånd sådana internationella arrangemang som gör det möjligt för myndigheterna i Finland att av myndigheterna i andra stater få rättshjälp som är lika omfattande som den de finländska myndigheterna ger andra staters myndigheter på grundval av vår interna lagstiftning. Det konventionsprojekt som nu är under beredning främjar uppnåendet av detta mål inom Europeiska unionen.

